

## STUDIUL PRIVIND EXPLOATAREA SEXUALĂ ÎN SCOPURI COMERCIALE A COPIILOR

### INTRODUCERE

Abordarea acestui subiect nu este străină de preocupările atât ale legislatorului cât și ale organizațiilor neguvernamentale române sau străine. Exploatarea sexuală a copiilor în România își păstrează deplina actualitate în ciuda ratificării de România a instrumentelor universale sau regionale, a elaborării unor strategii și planuri de acțiune având relevanță pentru această temă.

Studiul și-a propus să aducă noi informații și cunoștințe privind **exploatarea sexuală a copiilor** și formularea unor propuneri și recomandări, atât pentru prevenirea și combaterea acestui flagel care tinde să ia amploare, cât și pentru crearea/funcționarea unor mecanisme de reintegrare socială a copiilor exploatați sexual.

Studiul, se concentrează asupra unor părți din problematica exploatării sexuale a copilului și anume pe exploatarea în scopuri comerciale a copiilor. Studiul nostru nu a vizat pornografia juvenilă și traficul de copii.

### Metodologia cercetării

Cercetarea privind exploatarea sexuală a copiilor a cuprins investigații cantitative și calitative realizate în municipiul București.

**Investigația cantitativă** a cuprins anchete sociologice cu chestionar standardizat la nivelul următoarelor grupuri țintă:

#### **1. elevii din grupa de vârstă 13-17 ani, vârstă cu grad ridicat de risc pentru fenomenul studiat.**

**Eșantionul cuprinde 505 elevi din clasele 8-12 de la 7 licee din sectorul 1.** Criteriul de selecție a liceelor a fost amplasarea sa față de centrul orașului.

Sondajul cu chestionar în rândul acestora s-a realizat prin **metoda autocompletării** la sediul liceelor investigate.

Sondajul s-a făcut cu acordul Inspectoratului Școlar al Municipiului București acord exprimat prin adresa nr.18264 din 8 noiembrie 2006, ca răspuns la solicitarea făcută în acest sens de organizația Salvați Copiii.

Participarea elevilor la anchetă a fost voluntară și s-a desfășurat cu respectarea strictă a regulilor anonimității și confidențialității răspunsurilor.

#### **2. Populație.**

**Eșantionul cuprinde 300 de persoane de 18 ani și peste** din gospodăriile ale populației din toate sectoarele capitalei. (50 de persoane din fiecare sector).

Stabilirea zonei de anchetă din fiecare sector s-a făcut după criteriul notorietății zonei pentru fenomenul prostituției. (rezultate ale unor sondaje CURS privind problemele tinerelor de 15-18 ani.) Selecția gospodăriilor din care fac parte respondenții s-a realizat cu pas statistic prin metoda drumului aleator. Ancheta cu chestionar s-a desfășurat față în față la domiciliul subiecților cu chestionar standardizat.

Eșantionul este reprezentativ pentru populația municipiului București cu o marjă tolerată de eroare de  $\pm 5,7\%$ .

**Investigația calitativă** a cuprins:

**a. interviuri individuale cu practicante ale sexului comercial**

S-au realizat 16 interviuri cu persoane implicate în prostituție din București.

Participarea la interviu a fost voluntară iar interviurile au fost realizate de specialiști ai Organizației „Salvați Copiii”. Înainte de începerea discuțiilor, persoanele ce urmau a fi intervievate au fost informate cu privire la scopul și obiectivele studiului, dreptul lor de a accepta sau refuza să fie intervievate fără a suferi nici un fel de prejudicii ca urmare a acestei decizii, dreptul lor de a întrerupe în orice moment interviul/discuția. De asemenea, persoanele care și-au exprimat acordul pentru a fi intervievate au fost asigurate de deplina confidențialitate a datelor furnizate și a identității lor.

**b. Un interviu de grup (focus – group)** cu specialiști din instituții implicate direct sau indirect în problematica exploatării sexuale a copilului.(ANPDC, Poliție, Școală, Medicină de familie, Psihologie, Asistență Socială, ONG.)

Discuția de grup s-a desfășurat pe parcursul a 120 de minute la sediul Organizației „Salvați Copiii” și la ea au participat 7 specialiști din instituțiile menționate.

**Concluzii**

**Amploarea și gravitatea fenomenului exploatării sexuale în rândul copiilor.**

1. Datele statistice provenite de la instituții care monitorizează fenomenul exploatării sexuale sau rezultatele unor studii destinate cunoașterii acestui fenomen, relevă că **pe plan internațional situația în acest domeniu este gravă, atât prin amploare cât și prin diversificarea mijloacelor și metodelor moderne de racolare și a tipurilor de “servicii” oferite.** Estimările furnizate de ONU și OMS, potrivit cărora la nivel mondial, în anul 2002, 150 de milioane de fete și 73 de milioane de băieți sub 18 ani au fost forțați să întrețină raporturi sexuale, 1,8 milioane de minori sunt implicați în prostituție și pornografie iar 1,2 milioane de copii sunt victime ale traficului arată că acest fenomen s-a globalizat în ultimii ani, devenind o adevărată industrie cu profituri de ordinul zecilor de miliarde de euro. Peste 100.000 de persoane sunt traficate anual din țări din centrul și estul Europei, printre care și România, către state vestice.

2. În România, datele statistice existente la Biroul de Statistică Judiciară privind evoluția numărului de victime minori ale infracțiunilor de natură sexuală, ale abuzului și exploatării sexuale, arată că după amploarea deosebită a fenomenului după 1989, **în ultimii 5 ani se constată o tendință descendentă, numărul total de cazuri pe toate tipurile de astfel de infracțiuni, înregistrat în anii 2004 și 2005 reprezentând 55% din numărul de cazuri consemnat pentru perioada 1999-2000.** Din păcate violul și actul sexual cu un minor, fenomene cu grave consecințe fizice dar mai ales psihologice asupra copilului, rămân infracțiunile de natură sexuală care produc cele mai multe victime în rândul minorilor.

3. **În ceea ce privește exploatarea sexuală în rândul minorelor, există o discrepanță majoră între statisticile oficiale și realitate.**

În timp ce în evidențele Biroului de Statistică Judiciară numărul minorelor exploatare sexual este foarte redus (5 cazuri în 2004 și 2 cazuri în 2005), presa consemnează frecvent creșterea numărului de prostituate (inclusiv minore ) și de proxeneți și un fapt îngrijorător, apariția unor rețele de prostituate în licee din câteva localități. (vezi cazul liceelor din municipiul Bacău dar mai ales cel din Sascut din același județ unde proxenetul este un elev.– Ziarul Gardianul, 5 sept.,2006). Cifrele semnalate recent în presă privind numărul prostituatelor din România care cad victime, anual, rețelilor de traficanți de carne vie din numeroase țări este de ordinul sutelor și între 20% și 30% dintre acestea sunt tinere între 16 și 18 ani. (cotidianul Adevărul, 29 ian. 2007).

În prezent, în România, statistic, nu se poate spune câte prostituate adulte sau minore există. Datele furnizate de Poliție pentru fiecare județ sunt rezultatul aproape exclusiv al raziilor efectuate la diferite intervale de timp în locațiile deja cunoscute: strazi din anumite zone, șosea de centură, parcări, baruri sau discoteci, deci ele surprind numai partea "vizibilă" și accesibilă a locațiilor și din această cauză cifrele consemnate în rapoarte sunt destul de mici. (spre exemplu, la Iași, zonă cu prevalență ridicată a prostituției, în întregul an 2006 au fost identificate ca practicante ale sexului comercial numai 83 de persoane dintre care ceva mai mult de un sfert sunt minore.- Ziarul de Iași, 29 ian. 2006)

Reprezentanții instituțiilor cu atribuții importante în identificarea și combaterea sexului comercial (Poliție, ANPCA) consideră că deși există o tendință de scădere a numărului de minore exploatate sexual, **în prezent numărul acestora este mai mare decât în anul 1989.**

**4. Studiul de față evidențiază dezvoltarea rapidă și în România a unor mijloace tot mai sofisticate de mascare/ascundere a modului în care se derulează procesul de racolare a viitoarelor prostituate și a locațiilor unde se desfășoară actul de prostituție.** La aceasta contribuie importante resurse financiare și umane care sunt implicate în acest proces. Se poate vorbi, astfel de o "migrare" a prostituatelor din "stradă" către apartamente închiriate sau aflate în proprietatea proxeneților, Racolarea clienților nu se mai face "la vedere" direct din stradă ci prin telefon mobil, anunțuri "matrimoniale", cluburi cu circuit închis, restaurante de lux, saloane de masaj, dar mai ales prin internet. Hotelurile sunt de asemenea locuri agreate pentru practicarea prostituției, îndeosebi cu clienți străini. Activitatea se desfășoară în aceste locații cu acordul tacit dar nu și dezinteresat material al persoanelor acestora. Oferirea de servicii prin sisteme moderne de comunicare (telefon mobil, internet, etc.) are implicații grave asupra proliferării prostituției și în rândul minorilor deoarece proxenetul este mai puțin expus iar sistemul lor de rețele este bine protejat.

**5. Gradul de notorietate al exploatării sexuale infantile este foarte ridicat.** 86% dintre elevele de 13-17 ani investigate și 90% din populația adultă din București au declarat că au auzit despre minore care se prostituează sau care au fost racolate și forțate să se prostitueze. Așa cum era de așteptat, sursa principală de unde au auzit despre asemenea cazuri, pentru ambele eșantioane, este mass-media (56% respectiv 59%) iar pe locul doi se situează discuțiile informale cu colegi, prieteni sau vecini. Este interesant de semnalat că 11% dintre eleve au menționat ca sursă principală de la care au auzit despre prostituția minorelor internetul, în timp ce la nivelul populației această proporție este de numai 2%.

**6. Faptul că 90% din populație consideră că problema prostituției în rândul minorelor în România este o problemă foarte gravă (66%) sau gravă (25%) poate constitui în indiciu al gradului sporit de conștientizare de către populație a consecințelor și implicațiilor sociale grave ale acestui fenomen la nivelul societății.** Mai mult, jumătate dintre cei investigați consideră că în următorii ani, în România, prostituția în rândul minorelor se va extinde; doar 11% din populația investigată crede că vom asista la o scădere a acestui fenomen în următorii ani.

#### **Implicarea minorelor în exploatare sexuală și factorii determinanți**

**7. Rezultatele anchetei noastre în rândul tinerelor exploatate sexual sunt concordante cu cele furnizate de cercetările realizate pe plan internațional și în România în ceea ce privește vârsta implicării în sexul comercial. Astfel 11 din cele 16 persoane intervievate au fost exploatate sexual în scopuri comerciale de la vârste mai mici de 18 ani, 3 dintre ele având vârste chiar sub 15 ani.** (studiul ARAS, realizat în anul 2005 relevă că 60% dintre cele 395 de tinere investigate începuseră deja să practice sexul comercial înainte de a deveni majore iar 11% din total înainte de 14 ani.)

**8. Modalitățile și aspectele conjuncturale ale implicării minorelor în exploatare sexuală sunt de cele mai multe ori dramatice și reclamă un efort deosebit și luarea unor măsuri urgente pentru**

**identificarea și prevenirea unor astfel de situații.** Considerăm că tipologia întocmită de noi pe baza relatărilor practicantelor sexului comercial este edificatoare în acest sens.

- a) minora este forțată să practice sexul comercial de părinții săi sau de persoanele cărora le-a fost încredințată, sau este vîndută pentru a obține în acest fel bani de pe urma ei.
- b) minora fuge de acasă în urma unor abuzuri fizice și/sau sexuale din partea unui membru al familiei ( de obicei tatăl natural sau vitreg, fratele vitreg ). De cele mai multe ori ajung în stradă, într-o altă localitate de unde este ușor racolată și forțată să practice sexul comercial.
- c) minora pleacă de acasă, din diverse motive, la prietene care sunt implicate în prostituție.
- d) minora este furată, sechestrată și obligată să se prostitueze de membrii unor clanuri care se ocupă cu prostituția, traficul de droguri și de persoane.

Din dorința de a nu se mai întoarce acasă și ispitită de posibilitatea de a obține bani cu care să-și cumpere hrană și îmbrăcăminte intră cu ajutorul „prietenilor” în acest mediu specific rețelelor de prostituție.

#### **9. Pe durata practicării sexului comercial situația acestor fete este dramatică.**

**Trei sferturi dintre ele au afirmat că au trăit experiențe dure de abuzuri fizice și sexuale din partea clienților sau proxeneților, adeseori fiind supuse unor tratamente inumane.** Cele care au fost sechestrare de proxeneți nu au voie să părăsească locuința, au fost bătute, arse, tăiate, ca să nu fugă și să accepte perversiuni sexuale din partea clienților. Cele care nu se supun sunt amenințate și bătute. Uneori situația este atât de gravă încît au fost nevoite să sară pe geam din apartament. **Aproape jumătate dintre ele au fost vîndute și revîndute de multe ori,** acțiuni care în multe rînduri se soldează cu amenințări, bătăi și umiliri. Trei din cele 16 fete intervievate nu aveau acte de identitate și de aceea nu puteau merge să-și facă analize și nu se pot angaja nicăieri. **Un sfert din fetele intervievate au declarat că se droghează, una cu aurolac și trei cu heroină injectabilă.**

**10.Referitor la cauzalitatea implicării în exploatare sexuală a minorelor** din analiza situațiilor în care s-au aflat persoanele intervievate înainte de a practica prostituția rezultă o combinație de factori care crește vulnerabilitatea acestora la implicarea în astfel de activități:

- q **familii destrămate** cu părinți despărțiți și recăsătoriți de mai multe ori, **tați vitregi bețivi și violenți care abuzează fizic și sexual de copii; deseori abuzul sexual ia forma violului sau tentativei de viol.**
- q **familii cu număr mare de copii** și un **climat familial bazat pe neglijare și indiferență față de copii.**
- q **sărăcia** manifestată prin spațiu de locuire insuficient, imposibilitatea de a achita întreținerea casei și hrana și îmbrăcăminte copiilor **factor asociat cu violența, promiscuitatea și chiar trimiterea deliberată a copilului să se prostitueze sau vinderea lui.**

La nivelul celorlalte grupuri investigate, cărora li s-a solicitat opinia referitoare la acest aspect, considerăm că se poate vorbi de un consens în ceea ce privește percepția factorilor implicați, cu mici diferențe în atribuirea ponderii cu care acționează unii dintre acești factori în determinarea fenomenului. Pe baza opiniilor exprimate de grupul de eleve, populație și specialiștii investigați se poate alcătui următoarea tipologie a factorilor favorizanți pentru prostituția infantilă.

**Factori localizați la nivelul familiei :** familii dezorganizate în care se produc forme grave și repetate de abuz fizic și sexual și/sau neglijare sau lipsă totală de responsabilitate și grijă față de copil (lipsa de afecțiune, interzicerea frecventării școlii, obligarea copilului să aducă bani, indiferent de unde și cum.) Mai pot fi incluși aici ca factori de risc și situația familiilor monoparentale cu părintele foarte ocupat și copiii fără familie.

**Factori disfuncționali și de devianță socială:** sărăcia, și condițiile precare de viață, consumul de alcool și droguri, insuficienta supraveghere în școală, influența nefastă a grupurilor informale în care intră adolescenții (anturajul), influența nefastă a unor mesaje mass-media.etc. Răpirile, de asemenea pot fi incluse la această categorie de factori.

**Factori de natură psiho-socială:** mirajul “poveștilor de succes” prin care copiii, chiar și cei care nu trăiesc în familii sărace sau dezorganizate, sunt ademiniți și înșelați cu diverse promisiuni.

Absența unor repere sau modele de moralitate la nivelul părinților corborată cu un sistem de norme și valori dereglat sau prost orientat, în care pentru mulți copii, după vârsta de 16 ani, școala nu mai constituie o atracție sau o condiție majoră pentru realizarea în viață sau pentru carieră accentuează riscul pentru unele categorii de copii de a se implica în prostituție.

În opinia populației **deficiențele de adaptare a adolescenților la normele sociale** (anturajul, libertatea prost înțeleasă, lipsa de respect, consumul de alcool și droguri, viața sexuală prea timpurie), **deficiențele de comunicare, modul diferit de percepție și diferențele între sistemele de valori ale tinerilor și vîrstnicilor sunt considerate principalele dificultăți cu care se confruntă în prezent părinții în creșterea și educarea adolescenților**

### **Consecințele practicării sexului comercial**

11. Cercetarea a pus în evidență un tablou al abuzurilor fizice și sexuale la care au fost supuse practicantele sexului comercial în familie sau în afara ei și al consecințelor deosebit de grave pe care aceste abuzuri le-au avut sau le au asupra stării lor de sănătate fizică și riscurile majore la care se expun privind contactarea unor boli grave cu transmitere sexuală sau bolile grave ce însoțesc consumul de alcool și droguri

În privința consecințelor practicării prostituției asupra psihicului acestor persoane, rezultatele studiului arată că starea de spirit a acestora este marcată de **sentimente de culpabilitate față de activitatea în care s-au implicat, de umilire și înjosire care le fac să se ascundă de lume. Ele nu au prieteni iar singurătatea și trecutul plin de traume le apasă și uneori le aduce într-o stare de disperare.** Experiențele trăite într-un asemenea mediu și-au pus amprenta asupra stării lor de sănătate psihică. Unele dinre persoanele intervievate au declarat că resimt adeseori **stări de extremă nervozitate și iritare, stări de plîns, confuzie și incertitudine.**

În aceste condiții nivelul lor de aspirații se rezumă la nevoile bazale de hrană, adăpost și o familie bazată pe relații normale de conviețuire.

### **Abuzul și neglijarea în rîndul adolescentelor**

12. Studiul pune în evidență faptul că abuzul și neglijarea copilului în familie și în afara manifestate sub cele mai grave forme sunt prezente în proporții îngrijorătoare. Din investigația noastră în rîndul elevilor de liceu cu vârste cuprinse între 13 și 17 ani, a rezultat că proporții destul de însemnate de adolescente au fost supuse unor forme de abuz sexual în familie și/sau în afara familiei, abuzuri care așa cum am văzut, pot avea consecințe grave asupra sănătății fizice și psihice și totodată reprezintă factori de risc potențial pentru implicarea în activități de prostituție.

Acostată pe stradă pentru întreținerea de relații sexuale pentru bani 9%; a văzut adulți făcând sex (în afara filmelor) – 8%; i s-a cerut să se dezbrace în fața cuiva – 7%; i s-au oferit bani pentru a avea relații sexuale – 5%; supusă unor acțiuni indecente de tatăl său sub influența alcoolului - 3%; tentativă de viol - 2%; i s-au oferit bani pentru a poza goală – 2%; a fost violată – 2%

La acestea se adaugă și formele de abuz fizic și psihologic și cele de neglijare psihologică și educațională

#### **în familie :**

I se vorbește urât acasă și i se adresează injurii – 18%; nu se duce acasă de teamă să nu fie pedepsită – 17%; a locuit la o prietenă sau altă rudă pentru o perioadă mai mare de timp pentru că nu vrea să stea cu părinții – 8%; a lipsit de acasă câteva zile fără știrea părinților – 4%; a fost izgonită de acasă – 4%; părinții o trimit să muncească să aducă bani în loc să meargă la școală – 2%

### **în afara familiei:**

I s-au adresat injurii sau cuvinte urâte de către colegi sau prieteni– 48%; a fost lovită/bătută de colegi sau prieteni– 11%; a consumat droguri – 2%

Să remarcăm aici și o altă formă de neglijare educațională și anume faptul că mai bine de o treime dintre părinți (37%) nu verifică niciodată dacă copilul lor vine la școală.

Lucrul de care adolescentele se tem cel mai mult și ar dori să nu li se întâmple în viață este abuzul sexual și violul iar lucrurile pe care și le doresc cel mai mult sunt realizarea și prestigiul profesional și independența. („să nu depind de nimeni”)

### **Atitudinea populației față de prostituție în general și față de exploatarea sexuală a copiilor în particular.**

#### **Relațiile dintre părinți și copii**

**13. La modul general populația incriminează prostituția** considerând-o o formă de dezumanizare a femeii. Cu toate acestea, atitudinea față de afirmația tradițională potrivit căreia „prostituția este un rău necesar pentru societate” împarte populația în două grupuri relativ egale: 45% susțin această afirmație, iar 42% nu sunt de acord cu această afirmație.

Același lucru se întâmplă și în ceea ce privește atitudinea față de „legalizarea prostituției”. 43% susțin dezincriminarea ei, iar 41% nu sunt de acord cu acest lucru.

**14. Opiniile privind reducerea gradului de dependență a adolescentelor ajunse în pragul majoratului față de părinții lor sunt divergente..** Astfel, în timp ce doar 22% dintre adulți împărtășesc această idee, aproape două treimi (64%) dintre elevele investigate consideră că fetele ajunse în pragul majoratului trebuie lăsate să se descurce singure.

### **RECOMANDĂRI**

**1.** Avînd în vedere că fenomenul exploatării sexuale a copilului este destul de răspîndit în România considerăm că este nevoie de campanii de informare, atenționare și prevenire asupra abuzului sexual al copilului și exploatării sexuale. (În acest sens reamintim că 55% din populația din București au afirmat că în prezent există o insuficiență informare a publicului larg despre sexul comercial în rîndul minorelor și consecințele acestei activități). Informarea ar trebui să se realizeze atît în mass-media cît și în licee. Conținutul mesajelor mediatice trebuie să se axeze, în principal pe gravitatea consecințelor fizice dar mai ales a celor psihologice și morale și pe formele sau mijloacele utilizate de proxeneți pentru racolarea minorelor. Prezentarea chiar de către minorele implicate a unor experiențe tragice trăite poate fi un mijloc important de sensibilizare și atenționare asupra gravității fenomenului.

**2.** Structurarea unui sistem eficient și coerent de identificare a minorelor care sunt implicate în sexul comercial.

**3.** Asigurarea de servicii specializate de intervenție și reabilitare psiho-socială.

De asemenea, trebuie avute în vedere cerințele unei audieri și protecții care să țină seama de standardele prevăzute în documentele internaționale și ale legislației în domeniul drepturilor copiilor.

**4.** Perfecționarea sistemului de înregistrare și monitorizare a cazurilor de exploatare sexuală infantilă și includerea sa în “Metodologia privind cooperarea interinstituțională pentru prevenirea și combaterea abuzului, neglijării și exploatării copilului” care se află în prezent în stadiu de finalizare la ANPC.

**5.** Amenajarea la nivelul standardelor a locațiilor destinate „Centrelor de Urgență pentru Copilul Abuzat, Neglijat, Exploatat” în toate județele. În prezent acest lucru este realizat doar în jumătate din județe. Formarea de personal specializat pentru aceste centre este un alt deziderat vizat de ANPC.

**6.**În domeniul cooperării interinstituționale în acest domeniu este necesară o implicare mult mai mare decât pînă acum a Educației și Sănătății. Pentru stabilitatea rețelelor intersectoriale ar fi necesar să fie desemnați aceiași oameni care să participe la întâlnirile de lucru.

**7.** Pentru îmbunătățirea serviciilor în domeniul exploatării copilului ar fi necesar:

- mărirea numărului centrelor de sprijin pentru reabilitare psihologică și reintegrare socială a copiilor victime ale abuzului, neglijării și exploatării inclusiv sexuale a copiilor victime.
- crearea mai multor centre în teritoriu pentru prevenirea abuzului, neglijării și exploatării

Toate aceste servicii ar trebui să fie unificate într-un compartiment amplu, cu un coordonator unic, astfel încât să fie conecate toate problemele. În teritoriu, aceste servicii ar trebui să aibă un coordonator unic, care să gestioneze această problematică, cel puțin la nivel de județ.

**8.**Organizarea unei/unor dezbateri publice care să permită propuneri de modificare sau adaptare a textului legislativ.

**9.**Consultarea tinerelor prin sondaje/anchete asupra factorilor de risc din mediul familial, școlar, instituțional care determină implicarea lor în exploatare sexuală.

În situația minorelor obligate să practice sexul comercial, ar trebui ca legea să prevadă o cauză de impunitate în cazul săvîrșirii infracțiunii prevăzute la art.328 Codul penal și trebuie avute în vedere cerințele unei audieri și protecții care să țină seama de standardele prevăzute în documentele internaționale și ale legislației în domeniul drepturilor copiilor.



Organizația Salvați Copiii  
Alianței  
Intr. Ștefan Furtună 3, Sector 1  
Salvați Copiii  
010899, București, ROMÂNIA  
Înregistrată la Jud. Sector1

1334/PJ/1990

**Tel.:** +4021 316 61 76

**Fax:** +4021 312 44 86

[rosc@salvaticopiii.ro](mailto:rosc@salvaticopiii.ro)

[www.salvaticopiii.ro](http://www.salvaticopiii.ro)

Membru al

Internaționale

Dosar nr.